

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ

ULUSLARARASI
KERBELA
SEMPOZYUMU
INTERNATIONAL KARBALA SYMPOSIUM

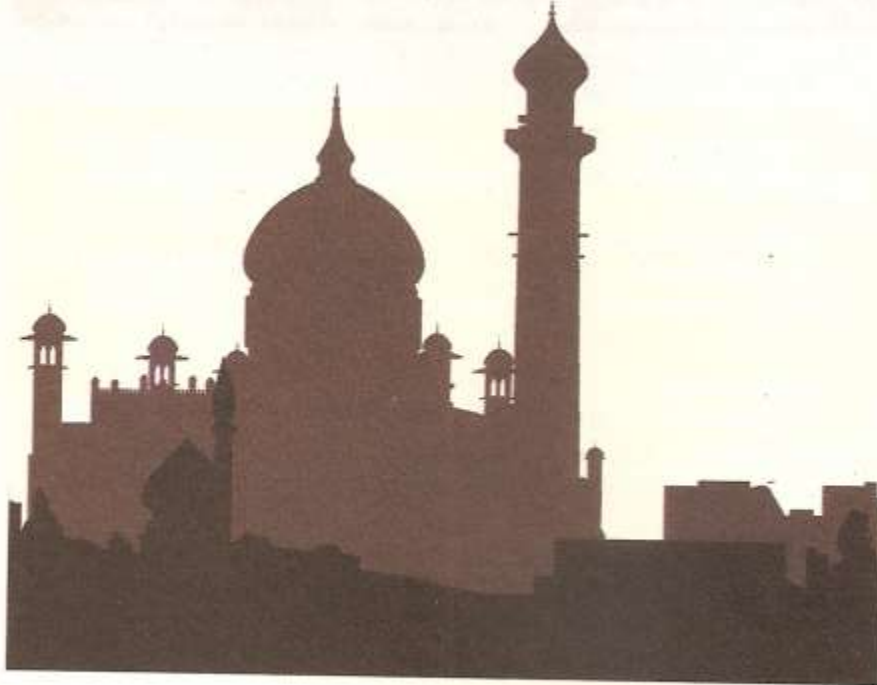
Açılış Programı

Saat / Hour: 10.00 - 12.00:

Açılış Konuşmaları / *Begining Speeches*

Açılış Konferansı / *Begining Conference:*

Prof. Dr. Hasan Onat

20 Mayıs 2010 Perşembe 20 May 2010 Thursday	1. Oturum 14.00-15-30	A SALONU (SALON A)
Oturum Başkanı : Prof. Dr. Ahmet Önkal Müzakere : Prof. Dr. Adnan Gürbüz		İslam Tarihi History of Islam (1)
Kerbela Vakası (Tarihi Süreç) / <i>The Event of Karbala (Historical Process)</i>		
Gencal Şenyayla: Kerbela Olayı Sürecinde Tarafların Yazdıkları Mektuplarda ve Oluşturdukları Söylemlerde Kullandıkları Argümanlar / <i>The Arguments That The Sides Used In their Letters and Sayings During The Event of Karbala</i>		
Hüseyin Algül: Hz. Hüseyin'in Maruz Kaldığı Faciada Yezid'in Sorumluluğu / <i>The Responsibility of Yazid in The Tragedy to Which Imam al-Husain was exposed</i>		
Fatih Erkoçoğlu: Bir Kutsal Mekan: Kerbela / <i>A Sacred Place : Karbala</i>		
Kenan Özçelik:		

20 Mayıs 2010 Perşembe 20 May 2010 Thursday	1. Oturum 14.00-15-30	B SALONU (SALON B)
Oturum Başkanı : Prof. Dr. Recep Toparlı Müzakere : Prof. Dr. Şeyma Güngör		Edebiyat Literature (1)
Türk Edebiyatında Yazılmış İlk Maktel-i Hüseyin Kimin Eseridir? / <i>Whose Work is Maqal (Martyrdom) of Imam al-Husain Written First in the Turkish Literature?</i>		
Abdülmecit İslamoğlu: Nüreddin Efendi'nin Maktel-i Hüseyin'i / <i>Maqal of Imam al-Husain Written by Sir Nureddin</i>		
Süleyman Eroğlu: Yahya Bin Bahşî ve Maktel-i Hüseyin'i / <i>Yahya b. Bahshî and His Maqal of Imam al-Husain</i>		
Kenan Erdoğan: "Maktel-i Hüseyin'in Manisa Nüshası ve Sünnî ve Haricî Kavramları Üzerine" / <i>The Manisa Copy of Maqal of Imam al-Husain and on The Concepts of Sunnî and Kharijî</i>		

20 Mayıs 2010 Perşembe 20 May 2010 Thursday	1. Oturum 14.00-15-30	C SALONU (SALON C)
Oturum Başkanı : Prof. Dr. Mustafa Erdem Müzakere : Yrd. Doç. Dr. Ali Osman Kurt		Dinler Tarihi <i>History of Religions (1)</i>

Şevket Yavuz:

Kaostan Kozmosa: Kozmik Gerçeğe Ulaşmak İçin Çekilen Bir Kefaret Çilesi Olarak Kerbela / *From Chaos to Cosmos: Karbala as a Redemptive Suffering to Achieve Cosmic Truth*

Dursun Ali Aylık:

"Bir Dini Fenomen Olarak Kendini Kırbaçlama / *Whipping oneself as being a Religious Phenomenon*

Hakan Coşar:

Kerbela'nın İtikadî Sembol Haline Gelmesinin Arka Planındaki Hermetik Unsurlar / *Hermetic Elements Lying in the Background of Karbala's Becoming a Doctrinal Symbol*

Sami Kılıç - Ali Selçuk:

Tarih, Mit ve Ritüel: Alevi Bilincinin Oluşumunda Kerbela'nın Rolü (Evcî Köyü Örneği) / *History, Myth and Ritual: the Role of Karbala in the Formation of The Alawi Conscious (Example of Evcî Village)*

20 Mayıs 2010 Perşembe 20 May 2010 Thursday	2. Oturum 16.00-17-30	A SALONU (SALON A)
Oturum Başkanı : Prof. Dr. Adnan Demircan Müzakere : Dr. Ali Ertuğrul		İslam Tarihi <i>History of Islam (2)</i>

Tahare Rhimpour Azghadi:

Tahrifatı Aşura (Aşura Tahrifatı) / *(Manipulation of Ashura)*

Mahdie Sadat Fakoore:

Kudek ve Aşura (Çocuk ve Âşure) / *Kudak and Ashura (Child and Ashura)*

Abbas Yazdani:

Emevi Rejiminin Yozlaşmasına ve Zorbalığına Karşı İslam'ın Savunması Olarak Aşure / *Ashura as a Defense of Islam against the Corruption and Violence of Umayyad Regime*

Esra Doğan:

Hz. Hüseyin'in Kerbela Yolu ve Buna Bağlı Olarak Kaçarlar Döneminde Görülen Bazı Ritüeller / *The Karbala way of Imam al-Husain and Some Rituals Seen During the Kacharite Period Connected with this*

20 Mayıs 2010 Perşembe 20 May 2010 Thursday	2. Oturum 16.00-17-30	B SALONU (SALON B)
Oturum Başkanı : Prof. Dr. Ali Yılmaz Müzakere : Prof. Dr. H. İbrahim Delice		Edebiyat Literature (2)

Mehmet Arslan:

İsmail Hakkı'nın "Hüseyin" İsminin Fazileti Ve Özellikleriyle İlgili Eseri: Risâle-i Hüseyniye / *İsmail Haqqi's Work Connected With the Virtue and Features of the Name "Husain": Risala-i Husainiyya*

Hasan Ali Esir:

Anadolu Sahası Mesnevilerinde Kerbela Vakası / *The Event of Karbala in The Masnawis of Anatolian Area*

Hakan Yekbaş:

Hasan Tefik Efendi'nin Kerbelâ Hadisesi ve Muharrem Ayına Dair Risalesi: Ravza-ı Âl-i Abâ / *The Risala of Sir Hasan Tawfik Concerning the Event of Karbala and the Month of Muharram: Rawdho-i Âl-i Abâ*

Mehtap Erdoğan:

Senih-i Mevlevî'nin "Vak'a-ı Kerbelânın Mukaddimesi" Adlı Risâlesi / *The Risala of Senih-i Mawlawi Titled "Introduction to the Event of Karbala"*

20 Mayıs 2010 Perşembe 20 May 2010 Thursday	2. Oturum 16.00-17-30	C SALONU (SALON C)
Oturum Başkanı : Prof. Dr. Mazlum Uyar Müzakere : Prof. Dr. M. Saffet Sankaya		Mezhepler Tarihi History of Sects (1)

Mehmet Ali Büyükkara:

Çağdaş Şîa Düşüncesinde Kerbela'nın Problemlî Mirası: İmam Hüseyin Kazanmak İçin mi Yoksa Canını Feda İçin mi Ayaklandı / *Problematic Heritage of Kerbela in Contemporary Shii Thought: Did Imam Husain Revolt to Win or to Sacrifice his Life*

Halil İbrahim Bulut:

Siyasî ve Dinî Otoritelerin Necef ve Kerbela'ya Kutsiyet Kazandırmadaki Rolü, Kitâbü'l-Mezâr Örneği / *The Roles of Political and Religious Authorities in the Acquisition of Sacredness to the Najaf and Karbala: The Case of Kitab al Mazar.*

Sönmez Kutlu

Kerbela Vakasına Yaklaşımlarda Yöntem Sorunu / *The Problem of Method in Approaching to the Event of Karbala*

Halis Çetin:

Medenilik Versus Bedevilik; Kerbela Krizinin Ekonomi Politigi: Başlangıcın Sonu - Sonun Başlangıcı / *Civilisation Versus Bedouinism Economy Politics of the Crisis of Karbala*

21 Mayıs 2010 Cuma 21 May 2010 Friday	3. Oturum 09.00-10-30	A SALONU (SALON A)
Oturum Başkanı : Yrd. Doç. Dr. Doğan Kaya Müzakere : Prof. Dr. İsmet Çetin		Edebiyat Literature (3)

Muhammad al-Ghazali:Pakistan Edebiyatı'nda Kerbela / *Karbala in the Literature of Pakistan***Bayram Durbilmez:**Sorgunlu Sıdkı Baba Divanında Kerbelâ / *Karbala in the Collected Poems of Sıdqı Baba***Sıracettin Hacı:**Azerbaycan Edebiyatında Kerbela ve Azerbaycan Şairi Raci'nin Şiirlerinde Kerbela Faciasının Bedii Tasviri / *Karbala in the Literature of Azerbaijan and Rhetorical Description of Karbala Disaster in the Poems of Azerbaijanian Poet Raci***Müzeyyen Buttanrı:**Kerbelâ Olayının Azerbaycan ve Türk Tiyatrosuna Yansımaları / *Reflections of The Karbala Event to the Azerbaijanian and Turkish Theatres*

21 Mayıs 2010 Cuma 21 May 2010 Friday	3. Oturum 09.00-10-30	B SALONU (SALON B)
Oturum Başkanı : Prof. Dr. M. Ali Kapar Müzakere : Yrd. Doç. Dr. Ebubekir S. Yücel		İslam Tarihi History of Islam (3)

Mehmet Azimli:Hz. Hüseyin İsyanının Gerekçeleri Üzerine Bazı Mülâhazalar / *Some Considerations on the Justifications of Imam al-Husain's Revolt***Adem Apak:**Kerbelâ Hadisesi'ne Sebebiyet Veren Yezid'in Veliht Tayin Edilmesi Meselesi Üzerine Tespit ve Değerlendirmeler / *Determinations and Evaluations on the Matter of the Appointment of Yazid as Heir to the Throne, who Caused the Event of Karbala***Şaban Öz:**İktidar Aracı Olarak "Kan Talebi" Olgusunun Hz. Osman-Hz. Hüseyin Perspektifinde Karşılaştırmalı Bir Analizi / *A Relative Analysis of Phenomenon of "Blood Demand" in the Perspective of Caliph Othman and Imam al-Husain***Adnan Demircan:**Ehl-i Sünnet Âlimlerinin Kerbela Olayına Yaklaşımları / *Approaches of the Scholars of ahl al-Sunnah to the Event of Karbala*

21 Mayıs 2010 Cuma 21 May 2010 Friday	3. Oturum 09.00-10-30	C SALONU (SALON C)
Oturum Başkanı : Prof. Dr. Bilal Kemikli Müzakere : Doç. Dr. Alim Yıldız		Edebiyat Literature (4)
<p>Sadık Yalsızuçanlar: Hz. Hüseyin'in Şehadeti ve Mana İklimi / <i>The Martyrdom of Imam al-Husain and Its Meaning Climate</i></p>		
<p>Hasan Aktaş: Mersiyeden Modern Şiire Tarihin Kerbela Şuuru / <i>Karbala Conscious of History from Dirges to the Modern Poetry</i></p>		
<p>Erol Ogur: Tarihî Romanımızda Kerbelâ / <i>Karbala in our Historical Novel</i></p>		
<p>Mehmet Fatih Köksal: "Bir Şiir Mecmuasından Hareketle Kerbelâ Ve Maktel Literatürüne Ekler" / <i>Moving from a Poem Magazine, Supplementations to the Literature of Karbala and Maqal</i></p>		
21 Mayıs 2010 Cuma 21 May 2010 Friday	4. Oturum 10.45-12-00	A SALONU (SALON A)
Oturum Başkanı : Prof. Dr. Ramazan Altıntaş Müzakere : Doç. Dr. Galip Eken		İslam Tarihi History of Islam (4)
<p>Mustafa Özkan: Emevî Yönetimi Kerbelâ İle İlgili Neyi Amaçladı Ve Ne Oldu? / <i>What did The Umayyad Rule Aim Concerning Karbala and What Happened?</i></p>		
<p>Ahmet Turan Yüksel: Yürek Parçalayıcı Kerbela Olayı Sırasında Ubeydullah b. Ziyad'ın Kritik Rolü Üzerine / <i>On the Crucial Role Of Ubaydallah B. Ziyad During the Heartrending Event of Karbala</i></p>		
<p>Ahmet Güner: Büveyhîler Devrinde Bağdat'ta Kerbela / <i>Aşure, Gadir Humm Ve Benzeri Şii Uygulamaları / Shiitic Applications like Karbala, Ashura, Ghadir Khum etc. in Bagdad During the Buwayhid Period</i></p>		
<p>Ali Aksu: "Kerbela Literatürü" / <i>"The Karbala Literature"</i></p>		

21 Mayıs 2010 Cuma 21 May 2010 Friday	4. Oturum 10.45-12-00	B SALONU (SALON B)
Oturum Başkanı : Prof. Dr. Bünyamin Erul Müzakere : Yrd. Doç. Dr. Sami Şahin		Hadis Hadith
Nurettin Turgay: Kerbela Olayında Kullanılan Ayetler / <i>The Verses Used in the Event of Karbala</i>		
Abdullah Karahan: Hadis Kaynaklarında Kerbela Olayı / <i>The Event of Karbala in the Sources of Hadith</i>		
Enbiya Yıldırım: Şii Kaynaklar Çerçevesinde Hz. Peygamber-Hz. Hüseyin İlişkisinin Kerbelâ Algısına Etkisi / <i>The Influence of the Relationship between the Prophet Muhammad and Imam al-Husain on the Perception of Karbala in the Context of Shiite Sources.</i>		
Abdullah Kahraman: İslam Kamu Hukuku Açısından Kerbela Olayı / <i>The Event of Karbala from the Angle of the Islamic Public Law</i>		

21 Mayıs 2010 Cuma 21 May 2010 Friday	4. Oturum 10.45-12-00	C SALONU (SALON C)
Oturum Başkanı : Yrd. Doç. Dr. Erol Başara Müzakere : İrfan Karaduman		Musikî Music
Ahmet Hakkı Turabi: Türk Din Müsikîsi'nde "Kerbela" Konulu Eserler / <i>Works with the Topic of Karbala in the Turkish Religious Music</i>		
Hikmet Toker - Erhan Özden: Goygoycular / <i>Goygoycus</i>		
Fazlı Arslan: "Kerbela Türküleri" / <i>Folk Songs of Karbala</i>		
Yüksel Göztepe: Osmanlı Şârihlerin Getirdiği Yorumlar Işığında Mevlana'nın Mesnevî'sinde Kerbelâ Matemine Bakış / <i>Having a Look at the Mourning of Karbala in the Mawlana's Masnawi under the Light of Interpretations Brought by the Ottoman Commentators</i>		

21 Mayıs 2010 Cuma
21 May 2010 Friday

5. Oturum
14.00-15-30

A SALONU
(SALON A)

Oturum Başkanı : Prof. Dr. M. Saim Yeprem
Müzakere : Doç. Dr. Mehmet Bakır

Kelam
Islamic Theology

Mehmet Evkuran:

Tarih Felsefesi ve Teoloji Ekseninde "Kerbela" Sorunu / *The Karbala Problem in the Axis of Philosophy of History and Theology*

Metin Özdemir:

Mutezile'nin Hz. Hüseyin'in İmametine Yaklaşımı / *The Approach of Mu'tazilah to the Imam of al-Husain*

İlyas Üzüm:

Duygunun Tarihe Meydan Okuması: Tarihi Kerbela Olayının Tahrifi Bağlamında "Utak-ı Kasım" / *Challenge of Emotion to History: "Utak-ı Kasım" in the Context of Manipulation of the Event of Karbala*

Hussein Ali Ahmad Mahafzah:

Hz. Hüseyin'in Başkaldırısı ve Kerbela Trajedisi: Devrimin Felsefesi ve Modeli Konusunda Bir Çalışma / *Al-Hussein's Revolution And The Tragedy of Karbulaa': A Study in the Philosophy of the Revolution and its Model*

21 Mayıs 2010 Cuma
21 May 2010 Friday

5. Oturum
14.00-15-30

B SALONU
(SALON B)

Oturum Başkanı : Prof. Dr. Bîlal Yücel
Müzakere : Prof. Dr. Adem Ceyhan

Edebiyat
Literature (5)

Eyüp Baş:

İslam Tarihinde Matem/Yas Kültürü ve Kerbela / *Mourning Culture in the History of Islam and Karbala*

Elmin Aliyev:

Azerbaycan'da Modernleşme Dönemine Ait Bir Maktel Örneği: "Riyâzü'l-Kuds" / *A Mourning Example in Azerbaijan Belonging to the Period of Modernization: "Riyadh al-Quds"*

Metin İzeti:

Arnavut Bektaşilerinde Kerbela ve Matem Anlayışı / *Karbala and Mourning Perception in Albanian Baktashis*

Elizabeta Koneska:

Makedonya'daki Derviş Topluluklarında Aşure Günü / *The Day of Ashura at The Dervish Communities in Macedonia*

21 Mayıs 2010 Cuma 21 May 2010 Friday	5. Oturum 14.00-15-30	C SALONU (SALON C)
Oturum Başkanı : Prof. Dr. Nevzat Yaşar Aşıkoğlu Müzakere : Doç. Dr. Yahya Mustafa Keskin		Sosyoloji Sociology
Ejder Okumuş: Kerbela: Hz. Hüseyin'le Randevu / <i>Karbala: An Appointment with Imam al-Husain</i>		
Hüsnü Ezber Bodur: Kabilecilik Olgusunun Sosyo-Ekonomik Temelde Dinî Söylem İhtiyacı ve Kerbelâ Vakası / <i>The Need of the Phenomenon of Tribalism to the Religious Discourse on the Socio-Economic Base and the Event of Karbala</i>		
Selim Eren: Tarihsel Trajedilerin Toplumsal Yansımaları ve Yön/Anlam Kayması / <i>Social Reflections of Historical Tragedies and Direction/Sense Slipping</i>		
Adem Efe: Tahtaalar ve Muharrem Ayı Ritüelleri / <i>Tahtajis and the Rituals of the Month of Muharram</i>		
21 Mayıs 2010 Cuma 21 May 2010 Friday	6. Oturum 16.00-17-30	A SALONU (SALON A)
Oturum Başkanı : Prof. Dr. Mehmet Akkuş Müzakere : Esra Doğan		Edebiyat Literature (6)
Abdelaziz Mahammed Awadalla: Şeyh Ayiz El-Karen'nin "Ben Sünnî Hüseyin'im" Adlı Kasidesi Ve Kasidenin Edebî Açıdan İncelenmesi / <i>Sheikh Ayiz Al-Qarani's Eulogy Titled "I am The Sunni Husain" and its Examination from the Literatual Angle</i>		
Sayed Kazem Tabatabaei: Ravdahani ve Kerbela Olayının Tahrif Edilmesindeki Rolü / <i>Rawdakhani and its Role in Falsification of Karbala's Event</i>		
Gulam Rıza Kafii: İran Edebiyatında Kerbela / <i>Karbala in The Literature of Iran</i>		
Bahare Fakoor: İran Sanatında Kerbela / <i>Karbala in the Iranian Art</i>		

21 Mayıs 2010 Cuma 21 May 2010 Friday	6. Oturum 16.00-17-30	B SALONU (SALON B)
Oturum Başkanı : Prof. Dr. Ahmet Turan Müzakere : Dr. Cenksu Uçer		Mezhepler Tarihi <i>History of Sects (2)</i>

Metin Bozan:
Şii-İmami Kaynaklarda Kerbela'nın Menkabevi Anlatımı / *The Tale-Narration of the Karbala in the Shiite- Imamiyyah Sources.*

Mehmet Ümit:
Zeydi Düşünce'de Hz. Hüseyin Ve Kerbela / *Imam al-Husain and Karbala in Zaidi Thought*

Fatih Topaloğlu:
Şia'da Kerbela Mateminin Ortaya Çıkışı, Gelişimi Ve Eski İran Kültürüyle İlişkisi / *Appearance of the Mourning of Karbala and its Development in Shiah and its Relation with the Old Iranian Culture*

Mustafa Ekinci:
Safevi Hükümdarı Şah İsmail'in Şiirlerinde Hz. Hüseyin ve Kerbela / *Imam al-Husain and Karbala in the Poems of Safawi Sultan Shah Ismail*

21 Mayıs 2010 Cuma 21 May 2010 Friday	6. Oturum 16.00-17-30	C SALONU (SALON C)
Oturum Başkanı : Prof. Dr. Talip Özdeş Müzakere : Prof. Dr. Abdurrahman Güzel		Çeşitli Konular <i>Different Subject</i>

Yaşar Kalafat- Necdet Yaşar Bayatlı:
Türk Kültür Coğrafyasında Kerbela İçerikli Halk İnançları / *Folk Beliefs with the Content of Karbala in the Turkish Cultural Geography*

Abazar Cheraghi:
Kerbela ve Taziye - Mersiye İran'da / *Karbala and Condolence - Dirge in Iran*

Durmuş Tatlıoğlu:
Kerbela Olayına Velayet Açısından Kısa Bir Bakış / *Having A Short Look at the Event of Karbala from the Angle of Walayah*

Hüseyin Yılmaz:
Müslümanlar Arasında Ayrılığın ya da Birlikteliğin Odağında Kerbela / *Karbala in the Focus of Separation or Togetherness among Muslims*

21 Mayıs 2010 Cuma
21 May 2010 Friday

6. Oturum
17.45-18-30

Oturum Başkanı
Prof. Dr. Mehmet Arslan

Kapanış ve Değerlendirme
Hclosing and Evaluation

Prof. Dr. Adnan Demircan

Prof. Dr. Osman Eğri

Prof. Dr. Şerafettin Gölcük

Doç. Dr. Necdet Subaşı

Chorus Of Ankara State Turkish Classical Music /
Ankara Devlet Klasik Türk Müziği Korosu

Turkish Sufi Music Concert: Karbala Psalms
Türk Tasavvuf Müziği Konseri: Kerbela İlahileri/

Şef / Chief: Dr. Cumhuri Koca

Yer / Place: AKM

Saat / Hour: 20.30-21.30

22 Mayıs 2010 Cumartesi / 22 May 2010 Saturday

Divriği Ulu Camii ve Daru'ş-Şifâ Gezisi /

Trip to Divriği Grant Mosque and Dar al-Shifa

Çeşitli Yönleriyle
KERBELA
(Din Bilimleri)
III. Cilt

EDITÖR
Doç. Dr. Alim YILDIZ

T.C. BAŞBAKANLIK
TANITMA FONU

KÜLTÜR ve TURİZM
BAKANLIĞI

SİVAS - 2010

ULUSLARARASI KERBELÂ SEMPOZYUMU “MÜSİKİ” OTURUMU MÜZAKERESİ

İrfan Karaduman

Uluslararası Kerbelâ Sempozyumu'nun müzikî oturumunda sunulan dört tebliğin üçü müzikî ile doğrudan ilgili, bir tanesi de mesnevi şerhlerinde Kerbelâ matemi ile ilgilidir. Bu tebliğlerin genel olarak konuları ve eleştirileri aşağıda açıklanmaya çalışılmıştır.

Sayın Fazlı Arslan'ın sunmuş olduğu tebliğin içeriği, Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'in şehit edilmesini konu alan türküler üzerinedir. Bu türkülerin Kerbelâ şehrinin yöresel özelliklerini değil sadece Kerbelâ'nın konusunu içeren türküler olduğunu özellikle vurgulayan Arslan, bu türkülerin TRT repertuarında birkaç tane olduğunu belirtmiştir. Bu bilgi, yapılacak alan araştırmalarının yönlendirilmesi bakımından son derece değerlidir. Bilindiği gibi halk müzikîsi alanında derleme çalışmaları ülkemizde XX. yy.'ın başından yapılmaya başlanmıştır. Bu araştırmalar önce küçük geziler halinde yapılsa da sonraları programlı çalışmalar haline gelmiştir. Bu araştırmalar dâhilinde birçok türkü derlenmiş ve yayınlanmıştır¹. Bu türkülerin bazıları, o dönemin koşulları elvermediği için günümüze kadar ulaşamamıştır. Kerbelâ türkülerinin de bu kaybolan derlemeler içinde olduğunu düşünebiliriz. Biraz sonra değineceğimiz diğer tebliğin konusu olan Goygoycular'ın seslendirdikleri mersiyeler de, XIX. yy.'ın İstanbul hayatında bu mersiyelerin sokaklarda söylendiğini ifade etmektedir. Demek ki o dönemde vardır fakat bugüne gelememişlerdir.

Fazlı Arslan'ın değindiği ve son derece önemli olan bir konu da mersiyelerin müzikî türleri içerisinde hangi başlık altında yer aldığı konusudur. Bu konuya ek olarak şunu söyleyebiliriz: Mersiye'yi müzikî türü olarak görmek zor değildir. Bu bağlamda, “Söze bağlı bir müzikî türü olur mu?” sorusu akla gelebilir. Kültürel değerleri oluşturan toplum, bu oluşuma kendince bir isim de verecektir. Öncelikli olarak toplum adlandırdığı bu halk bilgilerini derleyen ve sınıflandıran alan uzmanları, belirli ortak yönlerine dayanarak sınıflandırma ve adlandırma yaparlar. Aslında yapılan iş, tespit etme ve sergilemedir. Böylesine zengin bir bilgi birikimini sadece

¹ Reyhan Altınay, *Cumhuriyet Döneminde Türk Halk Müziği*, İzmir, 2004, s. 80.

ezgilerine veya sözlerine göre sınıflandırmak yetersiz kalacaktır. Türk Halk Müsıkîsi alanında derlenen türküler, ezgilerine, şekil yapılarına, konularına ve daha birçok özelliklerine göre tasnif edilmişlerdir². Bu tasniflerde türküler, şiirsel türküler veya ezgisel türküler olarak da ayrılmamaktadır. Bu sebeple türkü denince akla ilk gelen olgu, sözlü ve ezgili halk üretimi olacaktır. Kendi müsikî türlerini ayrıntılı biçimde sınıflandıran batılı müsikî bilimciler, önlerindeki materyalin belirli bir bilgi birikimi sonucu oluşması sebebiyle zorlanmamışlardır. Zaten Avrupa kültürünün çalgısal müsikîleri daha çok ön plandadır.

Geleneksel Türk Müsıkîsi'nde durum tam olarak böyle değildir. Türk Sanat Müsıkîsi olarak adlandırılan müsikînin bestelenme anlayışı bilgi birikimi yönüyle batıya yakındır. Çünkü besteci yeni bir beste yapacağı zaman, makam, usul, güfte ve tür konusunu belirledikten sonra bestesini yapmaya başlar. Türk Halk Müsıkîsi'nde durum bunun tam aksinedir. Beste yapan kişi "hatta beste yaptığını fark etmeksizin" söyleyeceği sözü, kulağında var olan makamsal diziyi kullanarak müsikî doğaçlaması yapar ve zamanla anonimleşir. Kısaca söylemek gerekirse ölüm acısını yaşamış bir kişi ağıt yakarken ortaya çıkacak olan ezginin Hicaz makamında mı yoksa Hüzzam makamında mı olacağını düşünmez. Ritmik yapısı da genellikle 2, 3 veya 4 zamanlı yapı olacaktır. Bu anlattıklarımızın aksine türler de vardır. Örnek vermek gerekirse: "Zeybekler 9 zamanlıdır" veya "Bozlaklar genellikle Kürdi dizisini kullanırlar." gibi keskin tanımlarla karşılaşabiliriz³. Bu türler belirli bir yörenin veya dans eşliğinin özelliklerini içinde barındıran türlerdir. Bu şekilde özellikleri içinde barındırmayan türler için sınıflandırma yaparken dikkat edeceğimiz nokta genellikle söz unsuru olacaktır. Dolayısıyla halk müsikîlerini sınıflandırırken söz unsuru vazgeçilmez bir unsurdur. Kerbelâ türküleri de bu türlerin içerisinde söz unsuru bakımından yukarıda bahsedilen temaları kullanmak suretiyle bestelenen bir halk müsikîsi türüdür.

Sayın Arslan'ın verdiği türkü metninde kendisinin de anlamsız bulduğu bir konu olan:

Kerbelâ'nın önü yonca
 Boyu uzun beli ince
 Şah Hatay'im katarınca
 Ah Hasan'ım vah Hüseyinim
 Şehit düşmüş şah-ı merdan vah Hüseyinim

² Mehmet Özbek, *Folklor ve Türkülerimiz*, Ötüken Yayınevi, İstanbul, 1975, s. 63-87.

³ Qur Akdoğu, *Türk Müziği'nde Türler ve Biçimler*, İzmir, 2003, s. 176 ve 185.

sözlerinden ikinci satırda yer alan “Boyu uzun beli ince” mısrası aslında “Yonca kalkmış dam boyunca” olarak 2001 yılında Ege Üniversitesi Devlet Türk Müsıkîsi Konservatuvarı Tasavvuf Konseri’nde seslendirilmiştir⁴.

Osmanlılarda müsıkînin yasaklanması ile ilgili olarak Fazlı Arslan’a ek olarak, müsıkînin caiz olup olmaması ile ilgili Osmanlı Müsıkî Literatürü Tarihi kitabında yer alan bilgiye göre: 1300–1922 yılları arasında 75 yazma tespit edilmiştir⁵. Böyle bir konuda 75 eserin yazılması müsıkînin yasaklanması tartışmalarının o dönemde canlılığını koruduğunu ve toplumun içinde müsıkîden vazgeçmeyen bir zümrenin içine kapanabileceğini göstermesi bakımından örnek teşkil etmektedir.

Goygoycular hakkında geniş bilgiler veren Sayın Hikmet Toker ve Sayın Erhan Özden’in bildirimleri kuşkusuz, bu alanda çalışma yapmak isteyenlere ışık tutacaktır. Goygoycular ile ilgili bizim ilave etmek istediğimiz konu 1924 yılında yayınlanmış olan “Resimli Ay” adlı dergide “Dilenciler Tekyesi ve Dilenciler Bayramı”⁶ başlığıyla Mehmed Said tarafından yayınlanan yazıdır⁷. Adı geçen yazıda yazar, İslâm âlemi için matem ayı olarak kabul edilen Muharrem ayının, Goygoycular için bir çeşit bayram niteliğinde olduğunu anlatmaktadır. Yazının ilk bölümünde, Muharrem ayında tarikatların, bestekârların ve şairlerin yaşamlarında ne gibi değişiklikler olduğu anlatılmaktadır. Yazının devamında goygoycuların yaşam tarzları hakkında bilgi verilmektedir. Goygoycular için yazar şunları söylemektedir: “Goygoycular her gün sokakta gördüğümüz dilencilerden başka kimseler değillerdir. Her gün muayyen köşelerinde durarak gelen ve geçenlerin merhametini tahrik edecek surette giyinen, köy mektebinde ezberledikleri ‘Veysü’l Karani’ ilahisini okuyarak tesse’ül eden dilenciler muharremin birinci gecesi hanelerinde bir bayram sabahına hazırlanırlar gibi hazırlanırlar. Senelerden beri yağmurdan başka su yüzü görmeyen sarklarını yıkatırlar. Bayramdan bayrama temiz olsun diye yıkadıkları ellerini ve yüzlerini tekrar yıkarlar. Ashab-ı hayr ve merhamet tarafından lütfen verilen nisbeten yeni elbiselerini giyerler. Loncalar tarafından ihzar olunan iki üç arşın uzunluğundaki torbaları sırtlarına alarak kapı kapı dolaşmaya başlarlar.” Yazının devamında Goygoycuların dilenirken gözlerinin yaşarmasını sağlamak amacıyla gözlerinin etrafına sürdükleri “galibarda” denilen boyadan, vücutlarında oluşturdukları küçük yaralardan bahsedilmektedir.

⁴ Ege Üniversitesi Devlet Türk Müsıkîsi Konservatuvarı Tasavvuf Konseri, İzmir, 2001, s. 27

⁵ Ekmeleddin İhsanoğlu, *Osmanlı Müsıkî Literatürü Tarihi*, IRCICA Yayınları, İstanbul, 2003, s.LIV.

⁶ Adı geçen yazının nüshası, müzakere metninin sonunda ek olarak verilmiştir.

⁷ Mehmed Said, “Dilenciler Tekyesi ve Dilenciler Bayramı”, *Resimli Ay*, 1924, Sayı:8.

Muharrem ayında dilenmeye çıkan goygoycuların hanelerden aldıkları zahireyi:

- Dedeler aşureye pirinç geldi.
- Veren eller nur olsun derd görmesin.

sedalarıyla torbalarına attıklarını da bu yazıdan öğrenmekteyiz. Bu sebeple, matem ayı olan Muharrem, bu dilenciler için bereket ve bayram ayıdır.

Sayın Yüksel Göztepe, Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti döneminde yer alan mesnevi şerhlerindeki Kerbelâ matemi konusunu, ilk olarak mevcut şerhlerden bazıları hakkında bilgiler vererek anlatmaktadır. Tebliğde dikkatimizi çeken en önemli nokta Sayın Göztepe'nin, Kenan Rifai Hazretlerine "Yezid'e siz neden küfretmiyorsunuz?" şeklinde sorulan soru üzerine, verdiği cevap olan "Ben içimdeki Yezid'le meşgulüm." şeklindeki cevabını bu tebliğe almasıdır.

Aslında bu cevap, bizce tebliğin değil, sempozyumun konusunu özetlemektedir. Şerhlerde yer alan bakış açısı farklılıklarını ortaya koymaya çalışan Sayın Göztepe'nin verdiği bilgiler, umuyoruz ki alanının ilgilileri tarafından değerlendirilecektir.

Son olarak bahsedeceğimiz tebliğ, Sayın Ahmet Hakkı Turabi'nin Türk Din Mûsikîsi alanında incelenen Kerbelâ konulu besteler üzerinedir. Dini mûsikînin farklı türlerinden bahsedilen bu tebliğ, Sayın Fazlı Arslan'ın tebliği ile ilişkilidir. Kerbelâ konusunu içine alan mûsikî türleri üzerine istatistik bilgiler içeren tebliğ, repertuar bakımından önem taşımaktadır. Henüz yeni bir alan olmasına karşın, çok sayıda öğretim üyesinin yetişmesi nedeniyle hızla büyümekte olan Türk Din Mûsikîsi alanı, bestelenmeye devam eden yeni eserler ile umuyoruz ki daha kapsamlı incelemeleri gerçekleştirecektir.

Sonuç olarak, Kerbelâ konusunun öncelikli olarak mersiye türü ile dini mûsikî alanı için önem taşımakta olduğudur. Bugün Anadolu'da yaşayan halk mûsikîsi türleri, belirli bir konunun ötesinde yöresel, makamsal veya ritimsel özellik taşımaktadırlar. Sadece bir konuya adını veren mersiyenin aslında Duvaz-ı İmamlarla, Tevhidlerle ve daha birçok türle iç içe özellikler taşıdığını Sayın Fazlı Arslan'ın tebliğinde dinledik. Bunlara rağmen mersiye denince Hz. Hüseyin'in şehit edilmesi hadisesinin ön plana çıktığını biliyoruz. Bu bağlamda dini mûsikî alanı ile ilgili eserlerin öncelikle mersiyeleri konu alan eserler olması kaçınılmazdır.

۷

تکلیف است که در کتب معتبره آمده است
 ایدر آن برده است که اولاً غلبه حاکمیت
 بشکل بر جدول و در هر یک از این
 آیین اولی از آن در هر یک از این
 در اختیار صاحب آن باشد و در اول آن
 در هر سوره که در این کتاب آمده است
 مولا یا موی موی موی موی موی موی
 مولا یا موی موی موی موی موی موی

حدود و دینش و اینگونه موی موی موی
 بشکل است که در هر یک از این
 در هر یک از این موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

بر این موی موی موی موی موی موی
 این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

تو حضرت بکر دیناری
 مولا یا موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی

در هر یک از این موی موی موی موی موی موی
 موی موی موی موی موی موی موی